

УДК 343.98

С. В. Албул

ORCID: 0000-0002-3253-9225

РОЗВІДУВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ІНСТИТУЦІЙ УКРАЇНИ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: СУЧАСНИЙ НАУКОВИЙ ДИСКУРС

У статті досліджуються питання сучасного стану наукового розроблення проблем розвідувальної діяльності правоохоронних інституцій України та ролі у системі забезпечення національної безпеки держави. Зазначається, що в Україні на стратегічному рівні передбачена поетапна трансформація оперативно-розшукової діяльності у кримінальну розвідку, що, фактично, означає формування нової для вітчизняної науки і практики цілісної, системної та не суперечливої концепції, яка має стати основою для становлення теорії кримінальної розвідки. Наголошується, що у наукових працях вітчизняних вчених кримінальна розвідка розглядається як: функціональна спеціалізація окремих оперативних підрозділів Національної поліції України; аналітико-прогностичний напрям діяльності правоохоронних інституцій; складова оперативно-розшукової діяльності; штучне об'єднання кримінального процесу з оперативно-розшуковою діяльністю. При цьому, погляди вітчизняних науковців на перспективи формування та становлення кримінальної розвідки в Україні поляризуються від підтримки та теоретико-методологічного обґрунтування до категоричного несприйняття та критики. Доведено, що кримінальна розвідка, як сучасна форма реалізації правоохоронної функції держави комплексного (ре- і проактивного) характеру, являє собою синергетичне об'єднання теоретико-праксеологічного надбання та досвіду оперативно-розшукової діяльності з новітніми інструментами, такими, як кримінальний аналіз (тактичний, операційний, стратегічний) та стратегічне прогнозування (предикатна аналітика). При цьому, кримінальна розвідка реалізується шляхом здійснення аналітичної діяльності, кримінально-розвідувальних заходів та негласного співробітництва. Визначено основні напрями подальших теоретико-праксеологічних досліджень, що сприятиме забезпеченню розроблення концептуальних засад становлення кримінальної розвідки в Україні.

Ключові слова: кримінальна розвідка, національна безпека, оперативно-розшукова діяльність, організована злочинність, правоохоронні інституції, протидія організованій злочинності, розвідувальна діяльність.

DOI 10.34079/2518-1319 -2026-16-31-11-21

Постановка проблеми. Забезпечення національної безпеки є прерогативою держави, що визначає роль та значення її правоохоронного забезпечення. Загрозами національній безпеці України є явища, тенденції і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей України. Серед таких загроз одне з ключових місць посідає загроза злочинності, особливо її організовані форми.

23 серпня 2024 року розпорядженням Кабінету Міністрів України № 792-р було затверджено План заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, яким, зокрема, передбачено запровадження в Україні

кримінальної розвідки. Пункт 1.7.1. зазначеного Плану закріплює завдання щодо становлення в Україні кримінальної розвідки, що ґрунтуються на аналітиці, спрямованій на своєчасне запобігання, виявлення та нейтралізацію реальних і потенційних загроз національним інтересам України, установлення чітких критеріїв її відмежування від кримінальної процесуальної, розвідувальної та контррозвідувальної діяльності (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2024 року № 792-р).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За різні часи окремим питанням розвідувальної діяльності правоохоронних інституцій України присвячували свої наукові праці: Л.І. Аркуша, О.Ю. Бусол, В.І. Василичук, Д.В. Веденєєв, М.Л. Грібов, О.О. Гриньків, В.В. Дараган, О.Ф. Долженков, О.М. Ємець, Є.О. Жицький, В.П. Захаров, С.М. Князєв, О.І. Козаченко, О.Є. Користін, О.А. Манжай, А.В. Мовчан, В.А. Некрасов, Д.Й. Никифорчук, С.В. Пеньков, С.І. Пічкурєнко, М.А. Погорецький, О.О. Подобний, А.М. Притула, М.Б. Саакян, Д.Б. Санакоєв, В.П. Сапальов, Р.Л. Степанюк, В.Є. Тарасенко, О.С. Тарасенко, І.А. Федчак, С.І. Халимон, Д.М. Цехан, В.В. Шендрік, І.Р. Шинкаренко та ін. Разом із тим, реалізація Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, в частині становлення кримінальної розвідки, потребує визначення та вирішення проблемних питань для подальшого їх ґрунтовного наукового опрацювання.

Метою статті є здійснення аналізу сучасного стану наукового розроблення проблемних аспектів розвідувальної діяльності правоохоронних інституцій як складової системи забезпечення національної безпеки України, а також визначення подальших напрямів теоретико-праксеологічних досліджень щодо розроблення концептуальних засад становлення кримінальної розвідки в Україні,

Виклад основного матеріалу. В положеннях Стратегії боротьби з організованою злочинністю, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р., зазначається, що в умовах збройної агресії проти України організована злочинність становить пряму загрозу для національної безпеки (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р.). У програмних документах, а також у працях сучасних науковців стверджується, що загальними загрозами організованої злочинності в Україні є: підвищення рівня тяжких та особливо тяжких злочинів, які вчинено у складі організованих груп і злочинних організацій, зокрема із застосуванням вогнепальної зброї, установлення корумпованих відносин між посадовими особами органів державної влади, органів місцевого самоврядування та криміналітетом, використання неконкурентних методів у фінансово-господарській діяльності підприємств негативно впливає на економічне зростання та пов'язаний з ним суспільний розвиток України; ескалація жорстокості та насильства, дестабілізація внутрішньої соціально-політичної ситуації, що призводить до порушення функціонування органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також підриву авторитету держави та її правоохоронних органів серед населення (Веденєєв, Семенюк, 2024, с. 14). Крім цього, на сьогодні організована злочинність є інструментом, що використовується спецслужбами іноземних держав для дестабілізації ситуації в Україні та завдання шкоди національній безпеці (Малюк, 2023). При цьому, відсутність системного підходу до ведення боротьби з організованою злочинністю, неналежний рівень взаємодії правоохоронних органів у відповідній сфері, застаріле та розбалансоване нормативно-правове забезпечення з питань боротьби з організованою злочинністю, недосконалість процедури моніторингу криміногенної ситуації, відсутність консолідованої об'єктивної методології оцінки загроз організованої злочинності, використання застарілих форм і методів боротьби з таким явищем призводить до загострення проблем, пов'язаних з організованою злочинністю, та низького рівня ефективності боротьби з нею (Розпорядження Кабінету

Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р.).

За слушним твердженням М.Л. Грібова, сучасну злочинність можна визначити, як інтрузивну, головною особливістю якої є те, що вона проникає, вбудовується і відіграє важливу роль у системі соціальних, правових, фінансових та інших відносин, поступово змінюючи політичне, культурне і духовне життя суспільства (Грібов, 2009, с. 28). Відносно злочинного середовища, на нашу думку, інтрузивність можна розглядати у двох аспектах: по-перше, ознака злочинності, яка у свою чергу виступає елементом злочинного середовища; по-друге, як функціональну ознаку самого злочинного середовища, що забезпечує його експансію у сфері суспільного життя (Албул, 2025b, с. 21). Ми солідарні з точкою зору В.В. Тищенко та Д.М. Цехана в тому, що на сучасному етапі зростання рівня кримінальної активності та якісних змін характеристик злочинності у бік підвищення рівня організованості, структурованості, озброєності та політизації, адаптації злочинності до умов воєнного часу існує нагальна необхідність інтенсифікації наступальної діяльності правоохоронних органів з метою виявлення та нейтралізації злочинної діяльності на етапі її генези та розвитку (Тищенко, Цехан, 2016, с. 26).

Оперативно-розшукова діяльність, як система гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів, з набранням чинності у 2012 році Кримінальним процесуальним кодексом України, втратила свою наступальність. Запровадження інституту негласних слідчих (розшукових) дій поступово призвело до переорієнтації дієвого функціоналу оперативно-розшукової діяльності на забезпечувальну функцію у кримінальному провадженні. Крім цього, зміни у законодавчій базі, зокрема прийняття Закону України «Про розвідку», яким з визначення «оперативно-розшукової діяльності» було вилучено розвідувальну складову, фактично позбавили цей вид державної діяльності проактивного характеру. Таким чином, вітчизняна теорія оперативно-розшукової діяльності стикнулася з необхідністю новелізації, яка б не окреслювалася виключно тлумаченням змін законодавства сталими теоретичними обґрунтуваннями, а мала характер нової, цілісної наукової концепції, практикоорієнтованою за своєю сутністю. Така концепція має являти собою динамічне поєднання трьох взаємопов'язаних складових: практики – науки (теорії) – законодавства (Албул, 2026, с. 10). Практика формує соціальний запит, виявляє прогалини та проблемні питання. Наука (теорія) обґрунтовує шляхи вирішення та розробляє відповідні пропозиції. Законодавство реалізує такі напрацювання та легітимізує їх. Заміною розбалансованої оперативно-розшукової діяльності має стати становлення в Україні кримінальної розвідки.

Проблематика розвідувальної діяльності правоохоронних інституцій України, зокрема, кримінальної розвідки є доволі актуальною у вітчизняному науковому дискурсі, насамперед з огляду на неоднозначне змістовне наповнення та особливості поняття «кримінальна розвідка». Слід наголосити, що тривалий час поняття розвідки та розвідувальної діяльності асоціювалося виключно з функціями спеціальних розвідувальних органів держави до яких віднесено Службу зовнішньої розвідки України, розвідувальний орган Міністерства оборони України та розвідувальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону. В сучасній науковій та довідковій літературі поняття «розвідка» трактується достатньо різнопланово, залежно від контексту. Зокрема, під розвідкою розуміють:

- збирання відомостей про супротивника, в мирний час – за допомогою військових агентів, шпигунів, карт, планів, статистичних даних і т.і., у воєнний час – за допомогою

дезертирів, полонених, шпигунів, диверсантів; обстеження будь-чого зі спеціальною метою; діяльність розвідувальних підрозділів;

- сукупність заходів для збирання даних про існуючого чи вірогідного супротивника, територію та ін.;

- державний орган (система органів) або окремих підрозділ державного органу, якому законодавець надав державно-владні повноваження на здійснення розвідувальної діяльності;

- збирання релевантних відомостей про оперативну обстановку;

- активні дії щодо пошуку, добування інформації для досягнення певних цілей;

- специфічний вид людської діяльності, що виражається у комплексі активних дій спеціально уповноважених службових осіб і їх взаємодії з суспільно-політичними процесами і явищами з метою виявлення запобігання та припинення загроз національній безпеці та інтересам держави;

- постійний процес збирання, накопичення, структурування, аналізу даних про внутрішнє й зовнішнє середовище компанії та надання вищому менеджменту компанії інформації, що дає змогу йому передбачати зміни в обстановці й приймати своєчасні оптимальні рішення щодо управління ризиками, впровадження змін у компанії, а також відповідні заходи, спрямовані на задоволення майбутніх запитів споживачів та збільшення вартості компанії;

- діяльність із здобуття та обробки відомостей про противника, умови місцевості або інші об'єкти з метою отримання переваг, прийняття управлінських рішень та забезпечення безпеки;

- діяльність уповноважених на те суб'єктів, що застосовують спеціальні засоби і методи з метою одержання інформації про задуми, плани і заходи супротивника, які потенційно або реально загрожують безпеці об'єктів захисту;

- діяльність спеціальних служб для забезпечення органів державної влади інформацією про загрози національній безпеці;

- організація, що збирає відомості про економічне й політичне становище інших держав та про стан їх збройних сил;

- попереднє обстеження та аналіз місцевості або природних ресурсів перед початком будівництва, розробки корисних копалин, археологічних досліджень тощо;

- комплекс заходів, що організовуються і проводяться в місцях виникнення (загрози виникнення) надзвичайної ситуації для визначення загального характеру і орієнтовного обсягу руйнувань в осередку ураження, зони надзвичайної ситуації та умов проведення рятувальних робіт;

- наукове дослідження у певній галузі.

Як зазначають фахівці, з точки зору філології основу терміну «розвідка» складають префікс «роз», який вказує на інтенсивність дій, та корінь «від», який походить від праслов'янського «věděti» – «знати». Етимологічно це означає «дізнатися про щось приховане», дослівно – розширити знання про об'єкт пізнання (Яременко, Сліпушко, 2008., с. 457). Таким чином, розвідка – це активна дія, спрямована на те, щоб дізнатися, здобути приховану інформацію, тобто процес отримання нових, раніше невідомих знань, процес пізнання (Притула, Халимон, та Гриньків, 2025, с. 66). Слід наголосити, що розвідка, маючи епістемологічну функціональність щодо виявлення та пізнання взаємозв'язків між певними об'єктами та явищами, з'ясування глибинних причин і тенденцій певних процесів, оперуючи власними методами, є дієвим інструментом виявлення та нейтралізації реальних та потенційних загроз національній безпеці України (Албул, 2025а, с. 141).

Наукова дискусія щодо розуміння сутності кримінальної розвідки, її складових, а

також її місця у системі інституцій протидії злочинності, а також іншим загрозам національній безпеці держави за різні часи здійснювалася та продовжує здійснюватися на рівні дисертаційних досліджень, монографій, наукових статей, інших публікацій. Проведений нами аналіз наукових робіт з питань розвідувальної діяльності правоохоронних інституцій, дозволяє стверджувати про відсутність одноставного ставлення та єдиного методологічного підходу у вітчизняних науковців до розуміння сутності кримінальної розвідки та необхідності її запровадження в Україні. Систематизуючи здобутки вітчизняних науковців, можна виділити наступні позиції, у площині яких розглядається кримінальна розвідка:

- як функціональна спеціалізація окремих оперативних підрозділів Національної поліції України;
- виключно, як аналітико-прогностичний напрям діяльності правоохоронних інституцій (кримінальний аналіз, стратегічне прогнозування (предикатна аналітика) та оцінка ризиків);
- як складова оперативно-розшукової діяльності;
- як штучне об'єднання кримінального процесу з оперативно-розшуковою діяльністю.

При цьому, погляди вітчизняних науковців на перспективи формування та становлення кримінальної розвідки в Україні поляризуються від підтримки та теоретико-методологічного обґрунтування до категоричного несприйняття та критики. Так, одним з дискусійних є питання щодо використання прикметника «кримінальний» у визначення кримінальної розвідки. Так, Т.І. Блистів, крім визначення «кримінальний», оперує поняттями «внутрішня розвідка», «правоохоронна розвідка» (Блистів, 2017, с. 170). У свою чергу, М.Б. Саакян наголошував на доречності застосування прикметника «антикримінальна» щодо визначення розвідувальної діяльності Національної поліції України (Саакян, 2016, с. 107). Аргументація зазначених визначень зводиться до наступного:

- термін «внутрішня розвідка» вказує на умовну територіальну поширеність розвідувальних заходів (всередині держави). Використання терміну «внутрішня розвідка» орієнтується на наявність зовнішньої розвідки, яка здійснюється, переважно, поза межами державного кордону, або з території нашої держави з метою здобуття інформації про безпекове середовище довкола України, сприяння просуванню національних інтересів на регіональному і глобальному рівнях. На наше переконання, таке обґрунтування не є вірним, адже реалізації окремих структурних елементів кримінальної розвідки є можливим у межах міжнародної взаємодії правоохоронних органів, зокрема, під час організації діяльності міжнародних оперативних груп у протидії організованій злочинності тощо.

- термін «правоохоронна розвідка» вказує на суб'єктів кримінальної розвідки – правоохоронні органи. Крім цього, слід враховувати, що широкому розумінні правоохоронна діяльність – це діяльність всіх державних органів та недержавних організацій щодо забезпечення дотримання прав і свобод громадян, їх реалізації, забезпечення законності та правопорядку. У вузькому розумінні правоохоронна діяльність – це діяльність спеціально уповноважених органів (державних та недержавних) з метою охорони прав і свобод громадян, правопорядку та забезпечення законності, що реалізується в установленій законом формі та в межах повноважень, наданих цим органам (Федчак, 2024, с. 47). На наш погляд, доволі широке трактування правоохоронної діяльності не відображає специфіку розвідувальної діяльності.

- термін «антикримінальна розвідка» ґрунтується на хибній, на наше переконання, синонімізації понять «кримінальний» та «злочинний». Разом із тим, подібних зауважень

не виникає щодо сталих визначень «кримінальна юстиція», «кримінальне судочинство», «кримінальна поліція», «кримінальне провадження», «Кримінальний кодекс», «Кримінальний процесуальний кодекс», «кримінальна відповідальність», «кримінальне право», «кримінальний процес», «кримінально-правова політика» тощо. Слід наголосити, що у терміні «кримінальна розвідка» прикметних «кримінальний» вказує саме на об'єкт спрямування та впливу розвідувальної діяльності – кримінальне середовище з його ключовими структурними елементами (різними формами організованих злочинних угруповань; лідерів кримінального середовища (суб'єктів злочинного впливу); інфраструктурні елементи, які забезпечують функціонування кримінального середовища, зокрема й таких, що становлять економічне підґрунтя його функціонування та мають ознаки окремих стійких криміногенних систем (кримінальні ринки), реальні та потенційні загрози злочинності тощо.

Принагідно слід навести точки зору і противників запровадження кримінальної розвідки в Україні. Їх аргументація зводиться до того, що ця ідея не має достатнього обґрунтування та розвитку, адже є лише термінологічною заміною, що спотворює суть проблеми і створює ризик дестабілізації системи без досягнення реального функціонального поліпшення, створюючи лише ілюзію реформи і загрожуючи втратою накопиченого досвіду оперативно-розшукової діяльності (Мельник, 2025). Сутність запровадження кримінальної розвідки в Україні автор вказаної точки зору, хибно, на наше переконання, визначає, як штучне об'єднання оперативно-розшукової діяльності з кримінальним процесом або її заміну негласними слідчими (розшуковими) діями. Саме у зв'язку з цим, запровадження кримінальної розвідки, на думку П. Мельника, є радикальною реформою, яка пропонує відмовитися від національних досягнень в оперативно-розшуковій діяльності на користь іноземних моделей, без належної оцінки їх сумісності з українською правовою системою (Мельник, 2025). Ставлячись з повагою до наукових позицій колег, погоджуючись з тим, що імплементація міжнародного досвіду має відбуватися не шляхом сліпого копіювання, а шляхом критичного аналізу та врахування національних реалій, правових традицій та особливостей функціонування правоохоронної системи України, разом із тим слід наголосити, що запровадження кримінальної розвідки ні в якому разі не зводиться виключно до термінологічних змін та поглинання оперативно-розшукової діяльності кримінальним процесом.

Кримінальна розвідка є особливим видом діяльності спеціально уповноважених державних органів, що здійснюється за наявності визначених законодавством підстав з метою виявлення, запобігання, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, сприяння реалізації завдань кримінального провадження, виявлення та нейтралізації реальних та потенційних загроз національним інтересам України, а також забезпечення національної, державної, воєнної, економічної, громадської безпеки та правопорядку.

Як сучасна форма реалізації правоохоронної функції держави комплексного (ре- і проактивного) характеру, кримінальна розвідка являє собою синергетичне об'єднання теоретико-праксеологічного надбання та досвіду оперативно-розшукової діяльності з новітніми інструментами, такими, як кримінальний аналіз (тактичний, операційний, стратегічний) та стратегічне прогнозування (предикатна аналітика). Кримінальна розвідка реалізується шляхом здійснення аналітичної діяльності, кримінально-розвідувальних заходів та негласного співробітництва (Албул, 2026, с. 11). При цьому, сприяння реалізації завдань кримінального провадження є лише одним із завдань кримінальної розвідки, і означає її поглинання кримінальним процесом. Мова йде про інтеграцію в єдину організаційну модель та синергію можливостей, де кримінальна розвідка, заснована на аналітиці (тактичній, операційній, стратегічній) та прогнозуванні, забезпечує постійне здобування необхідної інформації, тоді як кримінальний процес

гарантує юридичну ясність та процедурні гарантії. Така діяльність реалізується у формі кримінально-розвідувального циклу, який являє собою цілеспрямований, планомірний процес, під час якого визначені суб'єкти на підставі вивчення, аналізу та оцінки наявної обстановки та/чи отриманих завдань здобувають необхідні відомості, накопичують, трансформують їх у інформацію кримінальної розвідки та надають уповноваженим керівникам для прийняття рішень. Цей процес не є дискретним, ситуативним. Він має певний циклічний характер з великою кількістю взаємопов'язаних елементів, які доповнюють один одного та корелюють один з одним (Албул, 2026, с. 12). Кримінально-розвідувальний цикл функціонально може бути представлений наступним чином:

- отримання завдання;
- аналіз наявної інформації;
- планування заходів, розрахунок наявних сил та засобів, а також оцінка ризиків;
- реалізація заходів та здобування релевантної інформації;
- оцінка ефективності проведених заходів, аналітичне опрацювання здобутої інформації, її доповнення, прогнозування, виявлення тенденцій та формування аналітичного продукту;
- доведення результатів до замовника (керівник, орган досудового розслідування);
- оцінка результатів з боку замовника та здійснення зворотного зв'язку щодо уточнення, коригування, формування нового завдання тощо.

На наше переконання, таке синергетичне поєднання можливостей сприятиме формуванню проактивної моделі правоохоронної діяльності, яка спрямована на трансформацію філософії роботи системи та відходу від радянської реактивної моделі правоохоронної діяльності. У контексті цього, необхідно зробити акцент, що повний відхід від реактивної моделі, фактично, є неможливим, але остання не має бути визначальною у роботі правоохоронних органів. Крім цього, ризико-орієнтований підхід дозволяє ефективно оцінювати обстановку і, як наслідок, обирати виважені режими кримінально-розвідувального обслуговування із оптимальною розстановкою наявних у розпорядженні сил та засобів.

Висновки. Проведений аналіз сучасного стану наукового розроблення проблем розвідувальної діяльності правоохоронних інституцій України, як складової системи забезпечення національної безпеки держави, дає підстави стверджувати, що становленню концептуальних засад кримінальної розвідки в Україні, а також формуванню нової наукової парадигми слугуватиме теоретико-праксеологічні дослідження питань щодо:

- категоріального апарату та методологічних основ кримінальної розвідки як форми реалізації правоохоронної функції держави;
- типових моделей реалізації кримінальної розвідки правоохоронними органами зарубіжних країн;
- форми та алгоритмів впровадження досвіду кримінальної розвідки поліції зарубіжних країн в правоохоронну діяльність Національної поліції України;
- правових основ здійснення кримінальної розвідки правоохоронними органами України;
- змістовно-структурної характеристики кримінально-розвідувальних заходів;
- ролі кримінального аналізу та стратегічного прогнозування як складової кримінальної розвідки;
- інституту негласного співробітництва як комплексного елементу кримінальної розвідки;
- поняття та класифікації негласних операцій правоохоронних органів, як структурних елементів кримінальної розвідки;

- функціональної спрямованості кримінальної розвідки під час організації кримінально-розвідувального обслуговування об'єктів та ліній роботи правоохоронними органами України;
- функціональної спрямованості кримінальної розвідки у межах пошукової роботи правоохоронних органів України;
- завдань та основних напрямів кримінально-розвідувальних розробок;
- значення кримінальної розвідки як інструменту організаційно-тактичного забезпечення кримінального провадження;
- реалізації окремих структурних елементів кримінальної розвідки у межах міжнародної взаємодії правоохоронних органів.

Бібліографічний список:

- Албул, С.В., 2025а. Епістемологічні концепти кримінальної розвідки. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 6. Ч. 3. с. 139-143. DOI 10.24144/2788-6018.2025.06.3.21
- Албул, С.В., 2026. Концептуальні засади становлення кримінальної розвідки в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 1. Ч. 3. с. 9-13. DOI 10.24144/2788-6018.2026.01.3.1
- Албул, С.В., 2025b. Трансформація оперативно-розшукової діяльності у кримінальну розвідку: вітчизняні перспективи крізь призму зарубіжного досвіду. *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави: XVII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, присвячена Дню юриста*. Одеса, Україна, 07 Жовтень 2025. Т. 2. Одеса: ОДУВС, с. 19-23.
- Блиствіт, Т.І., 2017. Внутрішня (кримінальна, правоохоронна) розвідка в системі національної безпеки: зарубіжний досвід. *Наука і правоохорона*. 4. с. 169-178.
- Веденєєв, Д.В., Семенюк, О.Г., 2024. Кримінальна розвідка як перспективний інструмент протидії загрозам національної безпеки України з боку організованої злочинності. *Стратегічна панорама*. 1. с. 13-29. DOI 10.53679/2616-9460.1.2024.02
- Грібов, М.Л., 2009. Розвідувальні заходи органів внутрішніх справ: сутність та питання застосування в боротьбі з організованою злочинністю. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 20. с. 26-33.
- Малюк, В.В., 2023. Використання спецслужбами РФ організованих злочинних угруповань для проведення розвідувально-підривної діяльності в умовах воєнного стану. *Актуальні питання та перспективи використання оперативно-розшукових засобів у розкритті злочинів в умовах воєнного стану: Міжвідомча науково-практична конференція*. Київ, Україна, 30 Березень 2023. Київ: НАВС, с. 103-105.
- Мельник, П., 2025. Еволюція та майбутнє оперативно-розшукової діяльності в Україні. *Lav & Border*. 1. Т. 5. с. 97-129. DOI [10.32453/lav_border.v5i1.1920](https://doi.org/10.32453/lav_border.v5i1.1920)
- План заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки: затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2024 року № 792-р (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2025 р. № 272) [онлайн]. Доступно: URL: <https://surl.lt/kguytz> (Дата звернення 04.03.2026).
- Притула, А.М., Халимон, С.І. та Гриньків, О.О., 2025. Державна прикордонна служба України як суб'єкт кримінальної розвідки. *Migration & Law*. 5 (issue 1). р. 65-79. DOI 10.32752/2786-5185-2025-5-1-65-79
- Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю : розпорядження

- Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р. [онлайн]. Доступно: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text> (Дата звернення 04.03.2026).
- Саакян, М.Б., 2016. До питання визначення місця та призначення розвідувальної діяльності в загальній структурі оперативно-розшукової діяльності. *Кримінальна розвідка: методологія, законодавство, зарубіжний досвід*: Міжнародна науково-практична конференція. Одеса, Україна, 29 Квітень 2016. Одеса: ОДУВС, с. 106-107.
- Тіщенко, В.В., Цехан, Д.М., 2016. Структура правоохоронної розвідки: теоретичний аналіз. *Кримінальна розвідка: методологія, законодавство, зарубіжний досвід*: Міжнародна науково-практична конференція. Одеса, Україна, 29 Квітень 2016. Одеса: ОДУВС, с. 26-27.
- Федчак, І.А., 2024. *Теорія та практика застосування проактивних моделей правоохоронної діяльності*. Доктор юридичних наук. Львівський державний університет внутрішніх справ, Львів. 598 с.
- Яременко, В., Сліпушко, О., 2008. *Новий тлумачний словник української мови: у 3 томах*. Київ: Аконіт.

References:

- Albul, S.V., 2025a. Epistemologichni kontsepty kryminalnoi rozvidky [Epistemological concepts of criminal intelligence]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*. 6. Ch. 3. pp. 139-143. (in Ukrainian). DOI 10.24144/2788-6018.2025.06.3.21
- Albul, S.V., 2026. Kontseptualni zasady stanovlennia kryminalnoi rozvidky v Ukraini [Conceptual foundations of the development of criminal intelligence in Ukraine]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*. 1. Ch. 3. pp. 9-13. (in Ukrainian). DOI 10.24144/2788-6018.2026.01.3.1
- Albul, S.V., 2025b. Transformatsiia operativno-rozshukovoi diialnosti u kryminalnu rozvidku [Transformation of operational and investigative activities into criminal intelligence: domestic prospects through the prism of foreign experience]: vitchyzniani perspektyvy kriz pryzmu zarubizhnoho dosvidu. *Rol ta mistse pravookhoronnykh orhaniv u rozbudovi demokratychnoi pravovoi derzhavy: XVII Mizhnarodna nauково-praktychna internet-konferentsiia, prysviachena Dniu yurysta*. Odessa, Ukraina, 07 Zhovten 2025. T. 2. Odessa: ODUVS, pp. 19-23. (in Ukrainian).
- Blystiv, T.I., 2017. Vnutrishnia (kryminalna, pravookhoronna) rozvidka v systemi natsionalnoi bezpeky: zarubizhnyi dosvid [Domestic (criminal, law enforcement) intelligence in the national security system: foreign experience]. *Nauka i pravookhorona*. 4. p. 169-178. (in Ukrainian)
- Fedchak, I.A., 2024. *Teoriia ta praktyka zastosuvannia proaktyvnykh modelei pravookhoronnoi diialnosti* [Theory and practice of applying proactive models of law enforcement activities]. Doktor yurydychnykh nauk. Lvivskiyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, Lviv. 598 p. (in Ukrainian).
- Hribov, M.L., 2009. Rozvidualni zakhody orhaniv vnutrishnikh sprav: sutnist ta pytannia zastosuvannia v borotbi z orhanizovanoiю zlochynnistiю [Intelligence measures of internal affairs bodies: essence and issues of application in the fight against organized crime]. *Borotba z orhanizovanoiю zlochynnistiю i koruptsiieiю (teoriia i praktyka)*. 20. pp. 26-33. (in Ukrainian).
- Maliuk, V.V., 2023. Vykorystannia spetssluzhbamy RF orhanizovanykh zlochynnykh uhrupovan dlia provedennia rozvidualno-pidryvnoi diialnosti v umovakh voiennoho stanu [The use of organized criminal groups by Russian special services to conduct intelligence and subversive activities under martial law]. *Aktualni pytannia ta*

- perspektyvy vykorystannia operatyvno-rozshukovykh zasobiv u rozkrytti zlochyniv v umovakh voiennoho stanu*: Mizhvidomcha nauково-praktychna konferentsiia. Kyiv, Ukraina, 30 Berezen 2023. Kyiv: NAVS, pp. 103-105. (in Ukrainian).
- Melnyk, P., 2025. Evoliutsiia ta maibutnie operatyvno-rozshukovoi diialnosti v Ukraini [Evolution and future of operational and investigative activities in Ukraine]. *Law & Border*. 1. T. 5. pp. 97-129. (in Ukrainian). DOI 10.32453/law_border.v5i1.1920
- Plan zakhodiv, spriamovanykh na vykonannia Kompleksnoho stratehichnoho planu reformuvannia orhaniv pravoporiadku yak chastyny sektoru bezpeky i oborony Ukrainy na 2023–2027 roky: zatverdzhenyi rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 serpnia 2024 roku № 792-r (zi zminamy, vnesenymy zghidno z Postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukraini vid 07.03.2025 r. № 272) [Plan of measures aimed at implementing the Comprehensive Strategic Plan for Reforming Law Enforcement Agencies as Part of the Security and Defense Sector of Ukraine for 2023–2027]. [online]. Available at: URL: <https://surl.lt/kgyytz> (accessed 04.03.2026). (in Ukrainian).
- Pro skhvalennia Stratehii borotby z orhanizovanoi zlochynnisti : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16.09.2020 № 1126-r. [On the approval of the Strategy for Combating Organized Crime]. [online]. Available at: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text> (accessed 04.03.2026). (in Ukrainian).
- Prytula, A.M., Khalymon, S.I. ta Hrynkiv, O.O., 2025. Derzhavna prykordonna sluzhba Ukrainy yak subiekt kryminalnoi rozvidky [The State Border Service of Ukraine as a subject of criminal intelligence]. *Migration & Law*. 5 (issue 1). pp. 65-79. (in Ukrainian). DOI 10.32752/2786-5185-2025-5-1-65-79
- Saakian, M.B., 2016. Do pytannia vyznachennia mistsia ta pryznachennia rozvidualnoi diialnosti v zahalnyi strukturi operatyvno-rozshukovoi diialnosti [On the issue of determining the place and purpose of intelligence activities in the general structure of operational and investigative activities]. *Kryminalna rozvidka: metodolohiia, zakonodavstvo, zarubizhnyi dosvid*: Mizhnarodna nauково-praktychna konferentsiia. Odesa, Ukraina, 29 Kviten 2016. Odesa: ODUVS, p. 106-107. (in Ukrainian).
- Tishchenko, V.V., Tsekhan, D.M., 2016. Struktura pravookhoronnoi rozvidky: teoretychnyi analiz [The structure of law enforcement intelligence: a theoretical analysis]. *Kryminalna rozvidka: metodolohiia, zakonodavstvo, zarubizhnyi dosvid: Mizhnarodna nauково-praktychna konferentsiia*. Odesa, Ukraina, 29 Kviten 2016. Odesa: ODUVS, p. 26-27. (in Ukrainian).
- Viedenieiev, D.V., Semeniuk, O.H., 2024. Kryminalna rozvidka yak perspektyvnyi instrument protydii zahrozam natsionalnoi bezpeky Ukrainy z boku orhanizovanoi zlochynnosti [Criminal intelligence as a promising tool for countering threats to Ukraine's national security from organized crime]. *Stratehichna panorama*. 1. pp. 13-29. (in Ukrainian). DOI 10.53679/2616-9460.1.2024.02
- Yaremenko, V., Slipushko, O., 2008. *Novyi tлумachnyi slovnyk ukraïnskoi movy: u 3 tomakh* [New Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language: in 3 volume]. Kyiv: Akonit. (in Ukrainian).

Albul S.

**INTELLIGENCE ACTIVITIES OF LAW ENFORCEMENT INSTITUTIONS OF
UKRAINE IN THE SYSTEM OF ENSURING NATIONAL SECURITY:
MODERN SCIENTIFIC DISCOURSE**

The article examines the current state of scientific development of the problems of intelligence activities of law enforcement institutions of Ukraine and the role of the state in the system of ensuring national security. It is noted that in Ukraine, at the strategic level, a step-by-step transformation of operational and investigative activities into criminal intelligence is foreseen, which, in fact, means the formation of a new for domestic science and practice integral, systematic and non-controversial concept, which should become the basis for the formation of the theory of criminal intelligence. It is emphasized that in the scientific works of domestic scientists, criminal intelligence is considered as: functional specialization of individual operational units of the National Police of Ukraine; analytical and prognostic direction of law enforcement institutions; component of operational and investigative activities; artificial unification of the criminal process with operational and investigative activities.

At the same time, the views of domestic scientists on the prospects for the formation and formation of criminal intelligence in Ukraine are polarized from support and theoretical and methodological justification to categorical rejection and criticism. It has been proven that criminal intelligence, as a modern form of implementation of the law enforcement function of the state of a complex (re- and proactive) nature, represents a synergistic combination of theoretical and praxeological heritage and experience of operational and investigative activities with the latest tools, such as criminal analysis (tactical, operational, strategic) and strategic forecasting (predicate analytics). At the same time, criminal intelligence is implemented by carrying out analytical activities, criminal intelligence measures and covert cooperation.

The main directions of further theoretical and praxeological research have been determined, which will contribute to ensuring the development of the conceptual foundations of the formation of criminal intelligence in Ukraine.

Key words: *criminal intelligence, national security, investigative activities, organized crime, law enforcement institutions, combating organized crime, intelligence activities.*

Статтю було подано / The article was submitted	05.03.2026
Статтю було прийнято / The article was accepted	21.04.2026